

1.15 අපෝහක තර්ක වාදය හා කථාවක්‍රමානුකූලත්වය

විජේසේන ගුණරත්න හිමි

පාලි හා බෞද්ධ අධ්‍යයන අංශය, කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලය, කැලණිය.

ABSTRACT

අපෝහක වන වචනය සඳහා අර්ථ කිහිපයක් වර්තමානයේ දැකිය හැකි ය. ඒ අතරින් සංවාදය, විවාදය, කතිකාව, අපෝහනය, දයලෝකිකය, ද්වන්ධාත්මක වාදය, ද්විසංකල්ප න්‍යාය, Dialectic යනාදීන් ප්‍රධාන වේ. කිසියම් සංවාදයක් ඇති වන්නේ ප්‍රතිවිරුද්ධ පාර්ශ්වයක් සමග ය. එම සංවාදය තුළින් කිසියම් මතයක නිෂේධනය නිරූපනය වන්නේ නම් එය අපෝහක තර්කය වශයෙන් හැඳින්විය හැකි ය.

අපෝහක තර්ක ක්‍රමයේ මූලාරම්භය ග්‍රීසියයි. ජලේටෝ මෙම තර්ක ක්‍රමය වඩාත් ජනප්‍රිය කළ දාර්ශනිකයා වශයෙන් හැඳින්විය හැකි ය. අපෝහක ලක්ෂණ පැහැදිලි ව විද්‍යමාන වන්නේ සොක්‍රටීස් සංවාද තුළය.

පෙරදිග තර්ක ශාස්ත්‍රය තුළ ද මෙම අපෝහක තර්ක ක්‍රමය දැකිය හැකි ය. මෙය භාවිත කළ දාර්ශනිකයන් අතරින් නාගාර්ජුනපාද, චන්ද්‍රකීර්තිපාද, බුද්ධපාලි හිමි සහ මොග්ගලියානිපුත්තතිස්ස යන හිමිවරු ප්‍රධාන වෙති. මෙම විද්වතුන් සියලු දෙනා මේ විධික්‍රමය භාවිත කළේ දෘෂ්ටි ප්‍රභාණය කිරීම සඳහා ය. ඉන්දීය පසුබිම තුළ වර්ධනය වූ අපෝහක තාර්කික විධි එයට ම ආවේණික ලක්ෂණ ප්‍රදර්ශනය කරයි.

ක්‍රි. පූ. 255 දී රචිත කථාවක්‍රමානුකූල නම් පාලි ආභිධර්මික ග්‍රන්ථයේ එන සංවාද මෙම සොක්‍රටීස් ක්‍රමය සැබවින් ම ඉක්මවා යයි. ඉන් පැහැදිලි වන්නේ කථාවක්‍රම භාවිත කරන අපෝහක ක්‍රමය වඩාත් සාර්ථක වූවක් බවයි. කථාවක්‍රමානුකූලයේ දී පරවාදියාගේ මතය තුළින් බවට වක්‍රව පත් කිරීමෙන් වාදය අවසන් වන්නේ නම් එය සොක්‍රටීස් ක්‍රමයට අනිශ්චිත ම සමාන වන්නේ ය. එහෙත් කථාවක්‍රම ඉන් ඉදිරියට ගොස් තිබේ. පරවාදියාගේ මතයෙහි විසංවාදී බව පෙන්වා දීමෙන් අනතුරුව පරවාදියාට ද තම මතය ඉදිරිපත් කිරීමට අවස්ථාව සලසා දේ. එවැනි ක්‍රමයක් බටහිර අපෝහකය තුළ දැකිය නොහැකි ය. ඒ අනුව කථාවක්‍රමානුකූලය තුළ ඉදිරිපත් වන අපෝහක තර්ක ක්‍රමය ඉතා ඉහල අගයකින් හා ගැඹුරකින් යුක්ත බව නිගමනය කළ හැකි ය.